

17 Μαΐου 2015

Ποιμαντική αντιμετώπιση του δεύτερου και του τρίτου γάμου

[/ Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση:<http://www.pemptousia.gr/?p=95888>]

5. Η ποιμαντική αντιμετώπιση των αιτημάτων των χριστιανών για σύναψη δεύτερου ή τρίτου γάμου.

Επίσης, το θέμα της συμβατότητας των Ιερών κανόνων με τη απόφαση της ποιμαίνουσας Εκκλησίας για παροχή διαζυγίου σε περιπτώσεις που το αίτιο διάλυσης του γάμου δεν σχετίζεται με τη μοιχεία κάποιου εκ των συζύγων, συνδέεται άμεσα με το ενδεχόμενο αίτημά τους να προχωρήσουν σύντομα σε ένα νέο γάμο, ζητώντας την ευλογία της Εκκλησίας.

Είναι γεγονός πως η σύναψη δεύτερου ή τρίτου γάμου κάποιου Χριστιανού, αποδοκιμάζονταν από την ποιμαίνουσα Εκκλησία, σύμφωνα με το κανονικό πλαίσιο της και σε καμία περίπτωση δεν τύγχανε ποιμαντικής εκλογίκευσης, εξειδανίκευσης η εξομοίωσης με τον πρώτο γάμο. Γι' αυτό και « είχε αποφασιστεί σύμφωνα με την ευαγγελική και αποστολική γνώση, να μην δύναται να παντρευτεί με άλλο άτομο ούτε αυτός που τον άφησε η γυναίκα του, ούτε η γυναίκα που την εγκατέλειψε ο άνδρας της, αλλά ή έτσι να μένουν ή να συμφιλιώνονται μεταξύ τους· αν αυτό το περιφρονούν, να εξαναγκάζονται σε μετάνοια.^[40]». Ο Μ. Βασίλειος στον 4^ο κανόνα του προβαίνει χαρακτηριστικά τόσο σε καταγραφή της ιεράς παράδοσης της Εκκλησίας σχετικά με την ιεροκανονική αντιμετώπιση της διγαμίας και τριγαμίας, όσο και στην οριοθέτηση του κανονικού πλαισίου αποκατάστασης της εκκλησιαστικής κοινωνίας των διγάμων και τριγάμων^[41]. Εκεί γίνεται αντιληπτό με σαφήνεια ότι η διγαμία και πολύ περισσότερο η τριγαμία, που εκλαμβάνεται ως « ήπιας μορφής πορνεία » αντιμετωπίζονται ως κανονικά παραπτώματα που επιδέχονται θεραπείας, αν και δεν πρέπει να οδηγούν

σε πλήρη αποκλεισμό των διγάμων και τριγάμων από το σώμα της Εκκλησίας. Αντίθετα, οι δίγαμοι και τρίγαμοι πρέπει να γίνονται τελικά αποδεκτοί σε πλήρη « κοινωνία », αφού βέβαια προηγουμένως επιδείξουν φρόνημα έμπρακτης μετάνοιας.

Σε άλλο σημείο ο άγιος τονίζει ότι ο δεύτερος γάμος είναι « περιορισμός της πορνείας και όχι αφορμή για ασέλγεια^[42] », ενώ « νόμιμος τρίτος γάμος δεν συνάπτεται, αλλά συνιστά μιαρή πράξη που μολύνει την Εκκλησία », η οποία εντούτοις γίνεται ανεκτή μόνο για « την αποφυγή της αχαλίνωτης πορνείας »^[43]. Για όλους τους παραπάνω λόγους ο ποιμένας οφείλει να μην εκλογικεύει με την στάση του την επιλογή κάποιου Χριστιανού να προβεί σε δεύτερο γάμο, αλλά τουναντίον « να μην παρακάθεται ακόμα και σε τραπέζι γάμου ανθρώπων που παντρεύονται δύο φορές^[44] », για να μην εκληφθεί η στάση του ως συναίνεση του πρεσβύτερου στην επιλογή του.

Η μελέτη της εκκλησιαστικής παραδόσεως μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι την εποχή των Πατέρων « ο δεύτερος και ο τρίτος γάμος θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν μόνο ως συμβάσεις ή συμφωνίες νομοθετημένες από την πολιτεία. Μόνο αφού είχαν διανύσει τα καθορισμένα από το επιτίμιο χρόνια της αποχής από τη θεία Κοινωνία, τα ζευγάρια αυτά γίνονταν πάλι αποδεκτά στην τάξη των πιστών και τους επιτρεπόταν να μεταλάβουν. Τότε μόνο ο γάμος τους αναγνωριζόταν ως εκκλησιαστικός. Ωστόσο, όταν αποχωρίσθηκε η ιεροτελεστία του γάμου από τη θεία Λειτουργία, στάθηκε πιο εύκολο για την Εκκλησία να δείξει μεγαλύτερη επιείκεια, επιτρέποντας να τοποθετούνται στέφανα στις κεφαλές αυτών οι οποίοι τελούσαν δεύτερο η τρίτο γάμο, παρόλο που διατηρούσε τους κανόνες που αναφέρονταν στην αποχή από τη θεία Μετάληψη^[45] ». Ως εκ τούτου, η επικαιροποίηση και η προσαρμογή των παραπάνω θέσεων, εντός της ποιμαντικής δομής που περιγράψαμε παραπάνω, οι οποίες αποτελούν προϊόν του συγκερασμού των Ιερών Κανόνων, της Ιεράς Παραδόσεως και των δεδομένων της σύγχρονης πραγματικότητας, θα μπορούσε να αποτελέσει σήμερα ένα ασφαλή οδηγό ποιμαντικής αντιμετώπισης ανάλογων φαινομένων.

Σε μια τέτοια περίπτωση, ο τονισμός της μοναδικότητας του πρώτου γάμου θα βρισκοναν στο επίκεντρο των νουθεσιών του σύγχρονου ποιμένα, ταυτόχρονα όμως θα αναδεικνύονταν και η ανεκτική, επουδενί όμως προτρεπτική, στάση της Εκκλησίας στην απόφαση του διεζευγμένου να συνάψει ένα νέο γάμο, πέρα όμως από κάθε προσπάθεια ποιμαντικής εξειδανίκευσης η εκλογίκευσης του διαζυγίου ή της σύναψης δεύτερου γάμου, όπως ενδεχομένως ισχύει σήμερα^[46]. Έτσι, θα επιτυγχάνονταν να συνδυαστεί με βάση την σπουδαία ποιμαντική αρετή της διάκρισης, η υπεράσπιση του αδιάλυτου του γάμου και η αποφυγή της υποχρεωτικής, πλην όμως υποκριτικής συμβίωσης των συζύγων με συναισθήματα

μίσους του ενός για τον άλλο και πικρίας για τον ίδιο το Θεό.

[40] « Ἦρεσεν, ὥστε κατὰ την ευαγγελικὴν και αποστολικὴν επιστήμην, μήτε ο από γυναικός εαθείς, μήτε η από ανδρός καταληφθείσα, ετέρω συζευχθή· αλλ' η ούτω μείνωσιν, η εαυτοίς καταλλαγώσιν· ούπερ εάν καταφρονήσωσι, προς μετάνοιαν καταναγκασθώσιν· εν ω πράγματι νόμον βασιλικόν εκτεθῆναι χρεών αιτήσαι » : Ακανθόπουλος Π., όπ. παρ. σσ. 376-377.

[41] « Περί τριγάμων και πολυγάμων τον αυτόν ώρισαν κανόνα, ον και επί των διγάμων αναλόγως· ενιαυτόν μεν γαρ επί των διγάμων, άλλοι δε, δύο έτη· τους δε τριγάμους εν τρισί και τέσσαρσι πολλάκις έτεσιν αφορίζουσιν. Ονομάζουσι δε το τοιούτον ουκ έτι γάμον, αλλά πολυγαμίαν, μάλλον δε πορνείαν κεκολασμένην. Διο και ο Κύριος τη Σαμαρείτιδι, πέντε άνδρας διαμειψάση· Ον νυν, φησίν, έχεις ουκ έστι σου ανήρ, ως ουκ έτι αξίων όντων των υπερεκπεσόντων του μέτρου της διγαμίας τω του ανδρός η της γυναικός καλείσθαι προσρήματι. Συνήθειαν δε κατελάβομεν επί των τριγάμων, πενταετίας αφορισμόν, ουκ από κανόνος, αλλ από της των προειληφόντων ακολουθίας. Δει δε μη πάντη αυτούς απείργειν της Εκκλησίας, αλλ άκροάσεως αυτούς αξιούν εν δύο που έτεσιν η τρισί, και μετά ταύτα επιτρέπειν συστήκειν μεν, της δε κοινωνίας του αγαθού απέχεσθαι, και ούτως, επιδειξαμένους καρπόν τινα μετανοίας, αποκαθιστάν τω τόπω της κοινωνίας » : όπ. παρ. σσ. 516-517.

[42] 87^{ος} κανόνας Μ. Βασιλείου: «Πορνείας παραμυθία ο δεύτερος γάμος, ουχί εφόδιον εις ασέλγειαν.....» : όπ. παρ. σσ. 572-575.

[43] 50^{ος} κανόνας Μ. Βασιλείου: « Τριγαμίας νόμος ουκ έστιν, ώστε νόμω γάμος τρίτος ουκ άγεται. Τα μέντοι τοιαύτα, ως ρυπάσματα της Εκκλησίας ορώμεν, δημοσίοις δε καταδίκαις ουχ υποβάλλομεν, ως της ανειμένης πορνείας αιρετώτερα » : όπ. παρ. σσ. 548-549.

[44] « Πρεσβύτερον εις γάμους διγαμούντων μη εσιτάσθαι· επει μετάνοιαν αιτούντος του διγάμου, τις έσται ο πρεσβύτερος, ο δια της εσιτάσεως συγκατατιθέμενος τοις γάμοις ; » : όπ. παρ. σσ. 220-221.

[45] Π. Μέγιεντορφ Ι., *Ο Ορθόδοξος Γάμος*, Αθήνα 2004, σ. 255.

[46] « Εις την σύγχρονην ποιμαντικὴν πράξιν έχει δυστυχώς ατονίσει η τοιαύτη αντιμετώπισις των ερχομένων εις δεύτερον, η τρίτον γάμον με αποτέλεσμα να αμβλύνεται εις την συνείδησιν των πιστών, συντελούντος και του εν γένει αντιπνευματικού κλίματος της εποχής μας, η ιερότης και η μοναδικότης της συζυγικής κοινωνίας. » : π. Καψάνης Γ., όπ. παρ. σ. 180.